บทที่ 4

คำหลังกริยา qilai กับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย

ในบทที่ 3 ได้แจกแจงคำหลังกริยา qilai ออกเป็น 3 ประเภทคือ qilai1 qilai2 และqilai3 จะเห็นได้ว่า คำ qilai1 สามารถเพิ่มความหมายให้กับคำกริยาได้หลากหลาย และปรากฏร่วมกับคำกริยาได้ถึง 9 ประเภท ส่วนคำ qilai2นั้นทำหน้าที่เสมือนคำช่วยกริยาบ่งกาล และ คำ qilai3 ทำหน้าที่บอกการคาดคะเนหรือสมมติถึงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง จากข้อมูลเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่า คำหลังกริยา qilai เมื่อถอดความเป็นภาษาไทยแล้วน่าจะมีความหมายมากกว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมา เพียงสองคำ แม้ว่าความหมายเดิมของคำหลังกริยา qilai นั้นมาจากคำกริยา qǐ (起) หมายถึง ขึ้น และคำกริยา lái (來) ที่หมายถึง มา เมื่อนำมาผสมกันเป็นคำ qilai ก็ควรจะแปลว่า ขึ้นมา แต่จากการวิเคราะห์พบว่าในบางปริบทคำ qilai ไม่อาจแปลเป็นภาษาไทยว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมา แต่จะถอดความเป็นคำอื่นๆในภาษาไทย และในบางปริบทก็ไม่ต้องถอดความเป็นคำภาษาไทยใดๆเลย ผลจากการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ประเภทของคำ qilai ตามที่แจกแจงไว้ในบทที่3 สามารถเทียบกับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทยได้ดังนี้

4.1 คำหลังกริยา qilai1 กับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย

คำหลังกริยา qilai1 โดยทั่วไปสามารถเทียบกับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทยโดยจัดแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

4.1.1 คำหลังกริยา qilai1 ที่เทียบได้กับคำว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมา

คำหลังกริยา qilai1 ที่สามารถถอดความเป็นภาษาไทยแล้วตรงกับคำว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมา ได้จะต้องมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่จากล่างสู่บน เช่น

他想站起來，可是很困難，離他最近的紅軍士兵小心地把他扶起來。

Tā xiǎng zhànqilai, kěshi hěn kùnnán, lí tā zuìjìn de hóngjūn shìbīng xiǎoxīn de bǎ tā fúqilai.

เขาคิดจะยืนขึ้น แต่ก็ลำบากมาก ทหารกองทัพแดงที่อยู่ใกล้กับเขาที่สุดจึงพยุงเขาขึ้นมาอย่างระมัดระวัง

我想爬起來。

Wǒ xiǎng páqilai.

ฉันคิดจะปีนขึ้นมา

他站起來了。

Tā zhànqilai le.

เขายืนขึ้นมาแล้ว

五星紅旗升起來了。

Wǔxīnghóngqí shēngqilai le.

ธงชาติจีนได้ชักขึ้นแล้ว

他把她從椅子裡拉了起來。

Tā bǎ tā cóng yǐzili lāleqilai.

เขาดึงเธอขึ้นมาจากเก้าอี้

一群麻雀飛起來了。

Yì qún máquè fēiqilai le.

นกกระจอกฝูงหนึ่งบินขึ้นมาแล้ว

2) เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการนูนขึ้นหรือพองตัวขึ้น เช่น

他能一口气把這個氣球吹起來。

Tā néng yì kǒu qì bǎ zhège qìqiú chuīqilai.

เขาสามารถเป่าลูกโป่งนี้ขึ้นมาได้ด้วยลมอึดใจเดียว

麵已經發起來了。

Miàn yǐjing fāqilai le.

แป้งได้ฟูขึ้นมาแล้ว

小伙子，挺起胸來。

Xiǎo huǒzi, tǐngqi xiōng lai.

หนุ่มน้อย ยืดอกขึ้น

上下眼皮都腫了起來。

Shàngxià yǎnpí dōu zhǒngleqilai.

หนังตาบนและหนังตาล่างต่างก็บวมขึ้นมาหมด

3) เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการเกิดสิ่งใหม่ขึ้น เช่น

鞋太小，我的腳上已經磨起一個大泡來了。

Xié tài xiǎo, wǒ de jiǎoshang yǐjīng móqi yíge dà pào lai le.

รองเท้าเล็กเกินไป ที่เท้าของฉันถูกสีเป็นตุ่มพองขึ้นมาแล้ว

不小心頭上碰起一個大包來。

Bù xiǎoxīn tóushang pèngqi yíge dà bāo lai.

ไม่ระวังจนศีรษะชนเป็นรอยปูดขึ้นมา

最近又編起教材來了。

Zuìjìn yòu biānqi jiàocái lai le.

เมื่อเร็วๆนี้ก็ได้เรียบเรียงเอกสารคำสอนขึ้นมาอีก

那堵牆 壘 起來了。

Nèi dǔ qiáng lěiqilai le.

กำแพงนั้นได้ก่อขึ้นมาแล้ว

三仙姑的香案便從此設起來。

Sānxiāngū de xiāng'àn biàn cóngcǐ shèqilai.

โต๊ะบูชาของซานเซียนกู๊ นับจากนี้เป็นต้นไปก็ได้จัดตั้งขึ้น

我們已經建立起來了一大批大型工業生產基地。

Wǒmen yǐjing jiànlìqilaile yí dàpī dàxíng gōngyè shēngchǎn jīdì.

พวกเราได้ก่อตั้งฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จำนวนมากขึ้น

4) เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น เช่น

戰爭是他們先發動起來的。

Zhànzhēng shì tāmen xiān fādòngqilai de.

พวกเขาเป็นผู้ทำให้เกิดสงครามขึ้นก่อน

被人鼓動起來的風潮，卻被龍鐘利用等於開了一次成功的職工代表大會。

Bèi rén gǔdòngqilai de fēngcháo, què bèi Lóngzhōng lìyòng děngyú kāile yí cì chénggōng de zhígōng dàibiǎo dàhuì.

การเคลื่อนไหวที่ถูกปลุกระดมขึ้นมา ปรากฏว่าถูกหลงจงนำไปใช้เป็นประโยชน์ เท่ากับว่าได้เปิดประชุมตัวแทนพนักงานและผู้ใช้แรงงานที่สัมฤทธิ์ผลไปแล้วครั้งหนึ่ง

他又發揮起個人見解來了。

Tā yòu fāhuīqi gèrén jiànjiě lai le.

พวกเขาแสดงทรรศนะของตนเองขึ้นมาอีกแล้ว

要從經營管理經驗和技術方面，把其它城市和地區的消費品生產帶動起來。

Yào cóng jīngyíng guǎnlǐ jīngyàn hé jìshù fāngmiàn, bǎ qítā chéngshì hé dìqū de xiāofèipǐn shēngchǎn dàidòngqilai.

ต้องใช้ประสบการณ์ด้านการบริหารกิจการและด้านเทคนิค เพื่อกระตุ้นการผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคในตัวเมืองและพื้นที่เขตอื่นขึ้นมา

機器全部開動起來了。

Jīqì quánbù kāidòngqilai le.

เครื่องจักรทุกส่วนได้เดินเครื่องขึ้นแล้ว

5) เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการปรากฏขึ้นหรือเกิดขึ้น เช่น

她走到馬家大門口，見門關著，打了兩下，引起來一陣狗叫。

Tā zǒu dào Mǎjiā dàménkǒu, jiàn mén guānzhe, dǎle liǎng xià ,jiù yǐnqilai yí zhèn gǒujiào.

เธอเดินไปถึงประตูใหญ่ของครอบครัวหม่า เห็นประตูปิดอยู่ จึงเคาะไปสองที ทำให้สุนัขเห่ากันขึ้นมาพักหนึ่ง

我才問了一句，就引起他大堆牢騷話來。

Wǒ cái wènle yí jù, jiù yǐnqi tā dàduī láosào huà lai.

ฉันถามแค่หนึ่งประโยคก็ทำให้เขาบ่นอุบขึ้นมายกใหญ่

這件事是你先惹起來的。

Zhèi jiàn shì shì nǐ xiān rěqilai de.

เรื่องนี้คุณเป็นคนก่อเรื่องขึ้นก่อน

在眾人面前他又表現起自己來。

Zài zhòngrén miànqián tā yòu biǎoxiànqi zìjǐ lai.

ต่อหน้าคนหมู่มากเขายังเจตนาแสดงตัวเองขึ้นมาอีก

學習目的逐漸明確起來。

Xuéxí mùdì zhújiàn míngquèqilai.

เป้าหมายของการศึกษาค่อยๆปรากฏเด่นชัดขึ้น

6) เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการพัฒนาขึ้นหรือขยายตัวขึ้น เช่น

生產逐漸發展起來了。

Shēngchǎn zhújiàn fāzhǎnqilai le.

การผลิตค่อยๆพัฒนาขึ้น

我們單位的體育活動總是開展不起來。

Wǒmen dānwèi de tǐyù huódòng zǒngshì kāizhǎnbuqǐlai.

กิจกรรมด้านการกีฬาของหน่วยงานเรามักไม่สามารถขยายให้กว้างขึ้นได้

我們又進一步擴大起經營範圍來。

Wǒmen yòu jìn yí bù kuòdàqi jīngyíng fànwéi lai.

พวกเรายังได้ขยายขอบเขตการบริหารให้ก้าวหน้าขึ้นมาอีกหนึ่งขั้น

擴充起自己的隊伍來。

Kuòchōngqi zìjǐ de duìwǔ lai.

ขยายกองกำลังของตนเองขึ้นมา

國民總收入逐年增長起來。

Guómín zǒng shōurù zhúnián zēngzhǎngqilai.

รายได้ประชาชาติเพิ่มพูนขึ้นตามลำดับทุกปี

จากเงื่อนไขทั้ง 7 ประการดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าหากคำหลังกริยา qilai1 ปรากฏตามเงื่อนไขเหล่านี้ก็จะสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมา แล้วแต่ปริบทนั้นๆ

4.1.2 คำหลังกริยา qilai1 ที่เทียบได้กับคำว่า ไว้

คำหลังกริยา qilai1 ที่สามารถถอดความเป็นภาษาไทยแล้วตรงกับคำว่า ไว้ ได้จะต้องมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการรวมตัวเข้าหากัน เช่น

把身子蜷起來，還是睡不著。

Bǎ shēnzi quánqilai, háishi shuìbuzháo.

ขดตัวไว้แล้ว ก็ยังนอนไม่หลับ

集中起來。

Jízhōngqilai.

รวบรวมไว้

幾位首長正跪在地鋪上，查看拼起來的作戰地圖。

Jǐwèi shǒuzhǎng zhèng guì zài dìpù shàng, chákàn pīnqilai de zuòzhàn dìtú.

ผู้นำหลายท่านกำลังคุกเข่าอยู่บนเบาะที่พื้น ตรวจสอบแผนที่สมรภูมิที่นำมาทาบต่อกันไว้

你現在就把眼睛閉起來。

Nǐ xiànzài jiu bǎ yǎnjīng bìqilai.

ตอนนี้คุณก็ปิดตาไว้ซะ

把寫論文所需要的材料都收集起來。

Bǎ xiě lùnwén suǒ xūyào de cáiliào dōu shōujíqilai.

เอาเอกสารสำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์ทั้งหมดรวบรวมไว้

2) เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการถูกปกปิดหรือเก็บไว้ไม่ให้ปรากฏ เช่น

有錢就藏起來，沒錢就當土匪，是吧！

Yǒu qián jiù cángqilai, měiqián jiu dāng tǔfěi, shì ba!

มีเงินก็เอาซ่อนไว้ ไม่มีเงินก็เป็นโจรป่า อย่างนั้นหรือ

他把值錢的東西都埋了起來。

Tā bǎ zhíqián de dōngxi dōu máileqilai.

เขานำของมีค่าทั้งหมดฝังไว้แล้ว

他必須把自己的氣性掩蓋起來.

Tā bìxū bǎ zìjǐ de qìxìng yān'gàiqilai.

เขาจำต้องปิดบังนิสัยของตัวเองเอาไว้

窗戶已經關起來了。

Chuānghù yǐjing guānqilai le.

หน้าต่างได้ปิดไว้แล้ว

3) เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการถูกควบคุมหรือถูกจำกัด เช่น

好像準備把我們的家包圍起來。

Hǎoxiàng zhǔnbèi bǎ wǒmen de jiā bāowéiqilai.

ดูเหมือนเตรียมจะล้อมบ้านของพวกเราเอาไว้

咱們把她拖進去關起來。

Zánmen bǎ tā tuōjinqu guānqilai.

พวกเราลากเธอเข้าไปขังไว้

你先把我抓起來。

Nǐ xiān bǎ wǒ zhuāqilai.

เธอจับฉันไว้ก่อน

你把他看起來，別讓他跑了。

Nǐ bǎ tā kànqilai, bié ràng tā pǎo le.

คุณเฝ้าเขาไว้ อย่าปล่อยให้เขาหนีไป

你把這個人捆起來送交政權機關處理。

Nǐ bǎ zhège rén kǔnqilai sòngjiāo zhèngquán jīguān chùlǐ.

คุณเอาคนคนนี้มัดไว้แล้วส่งให้หน่วยงานของรัฐจัดการ

จากเงื่อนไขทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าหากคำหลังกริยา qilai1 ปรากฏตามเงื่อนไขเหล่านี้ก็จะสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า ไว้ ในบริบทนั้นๆได้

4.1.3 คำหลังกริยา qilai1 ที่เทียบได้กับคำหลังกริยาอื่นๆในภาษาไทย

เนื่องจากคำ qilai1 ในบางบริบทเมื่อถอดความหมายเป็นภาษาไทยแล้วจะตรงกับคำหลังกริยาคำอื่นๆในภาษาไทย ที่ต่างไปจากคำว่า ขึ้น ขึ้นมา และ ไว้ ที่ใช้ถอดความแทนได้ คำ qilai1 ลักษณะนี้เป็นคำที่เกิดเฉพาะบริบทไม่อาจระบุเงื่อนไขเป็นหมวดหมู่ตามประเภทของคำ qilaiได้เหมือนในข้อ 4.1.1 และ 4.1.2 ข้างต้น ตัวอย่างเช่น

我想起來了。

Wǒ xiǎngqilai le .

ฉันคิดออกแล้ว

那天說的甚麼我記不起來了。

Nèitiān shuō de shénme wǒ jìbuqǐlai le.

อะไรที่พูดไว้วันนั้นฉันก็จำไม่ได้แล้ว

他看起犯人來。

Tā kànqi fànrén lai.

เขาเฝ้านักโทษอยู่

他得把眼睛瞇起來。

Tā děi mīqi yǎnjīng lái.

เขาต้องหรี่ตาลง

4.2 คำหลังกริยา qilai2 กับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย

คำหลังกริยา qilai2 โดยทั่วไปสามารถแจกแจงเป็นคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทยโดยจัดแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ส่วนอีกประเภทหนึ่งไม่ต้องเทียบกับคำใดๆในภาษาไทยเพราะไม่ต้องถอดความเป็นภาษาไทยแต่อย่างใด

4.2.1 คำหลังกริยา qilai2 ที่เทียบได้กับคำว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมา

คำหลังกริยา qilai2 ที่สามารถถอดความเป็นภาษาไทยแล้วตรงกับคำว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมาได้มีดังนี้

趙航宇輕輕 吟唱起來。

Zhào Hángyǔ qīngqīng yínchàngqilai.

จ้าวหางอวี่ ขับทำนองเสนาะขึ้นมาเบาๆ

那女人哭起來了。

Nà nǚrén kūqilai le.

ผู้หญิงคนนั้นร้องไห้ขึ้นมาแล้ว

他唱起歌來了。

Tā chàngqi gē lai le.

เขาร้องเพลงขึ้นมา

聽到他們兩人吵起來，丁小魯忙勸：吵甚麼呀？。

Tīngdào tāmen liǎng rén chǎoqilai, Dīng Xiǎolǔ máng quàn: Chǎo shénme ya?

ได้ยินเขาสองคนทะเลาะกันขึ้น ติงเสียวหลู่รีบห้ามปรามว่า ทะเลาะอะไรกันนะ

他們倆抽著煙拉搭起話來。

Tāmenliǎng chōuzhe yān lādāqi huà lai.

พวกเขาสองคนสูบบุหรี่ พลางคุยเรื่องสัพเพเหระกันขึ้น

4.2.2 คำหลังกริยา qilai2 ที่เทียบได้กับคำว่า เริ่ม

คำว่า เริ่ม ในภาษาไทยนี้ ในภาษาจีนมีคำว่า kāishǐ (開始) ที่ใช้ถอดความแทนกันอยู่แล้ว แต่คำว่า kāishǐ นั้นมีนัยต่างกับคำหลังกริยา qilai ที่เป็นคำช่วยกริยาคือ คำ qilai บ่งถึงเหตุการณ์

ที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งมาสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดำรงอยู่ขณะที่พูด เป็นการเกิดขึ้นที่ไม่ทันสังเกตหรือรู้สึกได้ มักใช้ในประโยคบรรยายโวหารหรือพรรณนาโวหาร (Liú Yuèhuá 1998: 365)แต่เมื่อจะหมายถึงการเริ่มต้นเกิดขึ้นของกริยาที่สามารถสังเกตได้ รู้สึกได้หรือสั่งได้ หรือยังมิได้เกิดขึ้น ก็มักจะใช้คำว่า kāishǐ หรืออาจจะใช้ทั้งคำว่า kāishǐ และคำหลังกริยา qilai ในประโยคเดียวกันก็ได้ ตัวอย่างเช่น

兩人交起手來，你一拳我一拳，打得....。

Liǎng rén jiāoqi shǒu lai, nǐ yì quán wǒ yì quán, dǎde..

สองคนเริ่มแลกหมัดกัน เธอหนึ่งหมัด ฉันหนึ่งหมัด ต่อยจน....

ในประโยคข้างต้นนี้แม้ว่าเราจะถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า เริ่ม แต่ในที่นี้ไม่สามารถใช้คำว่า kāishǐ ได้เพราะว่าการแลกหมัดในประโยคนี้นั้นเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยไม่ทันรู้สึกได้ว่าเริ่มเกิดขึ้นเมื่อใดและไม่อาจสั่งให้เริ่มเกิด ณ ขณะใดขณะหนึ่งได้

早春季節飄起雪花來。

Zǎochūn jìjié piāoqi xuěhuā lai.

ปุยหิมะเริ่มปลิวว่อน ในช่วงต้นเทศกาลฤดูใบไม้ผลิ

ในประโยคข้างต้นนี้แม้ว่าเราจะถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า เริ่ม แต่ในที่นี้ไม่สามารถใช้คำว่าkāishǐ ได้เพราะว่าการปลิวของปุยหิมะในช่วงต้นเทศกาลฤดูใบไม้ผลิในประโยคนี้นั้นเป็นการเกิดขึ้นโดยไม่ทันรู้สึกได้ว่าเริ่มเกิดขึ้นเมื่อใดและไม่สามารถไปสั่งว่าต้องเริ่มเกิด ณ เวลานี้เวลานั้น

那個淘氣的孩子，一會兒就在地上爬起來，弄得渾身都是泥。

Nèige táoqì de háizi, yìhuěr jiù zài dìshang páqilai, nòng de hùnshēn dōu shì ní.

เด็กดื้อคนนั้น สักครู่หนึ่งก็เริ่มคลานไปบนพื้น ทำจนทั้งเนื้อทั้งตัวเปรอะไปด้วยดิน

ในประโยคข้างต้นนี้ก็เช่นกันแม้ว่าเราจะถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า เริ่ม แต่ในที่นี้ไม่สามารถใช้คำว่า kāishǐ ได้ก็เพราะว่าในประโยคนี้ต้องการเน้นอาการการกระทำของเด็กที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากอากัปกิริยาหนึ่งไปสู่อีกอากัปกิริยาหนึ่ง ไม่ได้เน้นที่การเริ่มต้นเกิดขึ้นของการกระทำ

1995年的演唱會要開始演唱了。

1995 de yǎnchànghuì yào kāishǐ yǎnchàng le.

การแสดงคอนเสิร์ตประจำปี1995 กำลังจะเริ่มแสดงแล้ว

ในประโยคข้างต้นนี้ใช้คำว่า kāishǐ เป็นคำบอกการเริ่มต้นของกริยาที่สามารถบังคับและรับรู้ถึงการ

เกิดขึ้นได้และยังเป็นเหตุการณ์ที่ยังมิได้เกิดขึ้น ซึ่งต่างกันกับหน้าที่ของคำqilai2ที่ใช้บ่งกาลที่เกิดขึ้นแล้ว

他開始模仿起來。

Tā kāishǐ mófǎngqilai.

เขาเริ่มเลียนแบบขึ้นมา

ในประโยคข้างต้นนี้มีทั้งคำว่า kāishǐ และ คำ qilai ช่วยขยายกริยาเพื่อบอกการเริ่มต้นของกริยาที่สามารถบังคับและรับรู้ถึงการเกิดขึ้นได้ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วและต้องการคำ qilai มาสื่อความเพื่อแสดงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4.2.3 คำหลังกริยา qilai2 ที่ไม่ต้องเทียบกับคำในภาษาไทย

คำว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมา ในภาษาไทยสามารถถอดความคำ qilai ได้ในระดับซึ่งบอกการเปลี่ยน-แปลงที่เกิดขึ้นหรือบอกการกระทำที่เกิดขึ้นและดำเนินต่อไป สำหรับประโยคที่มีคำ qilai2 ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นลงแต่ยังส่งผลให้เห็นภาพความต่อเนื่องได้ในขณะที่พูดอยู่เป็นการเกิดขึ้นอย่างฉับพลันนั้น โดยทั่วไปเมื่อถอดความเป็นภาษาไทยแล้วไม่ต้องแปลเป็นคำใดๆออกมา เช่น

你怎麼在這裡倒起車來。

Nǐ zěnme zài zhèli dǎoqi chē lai.

คุณทำไมต่อรถที่นี่ล่ะ

你怎麼欺負起同學來了。

Nǐ zěnme qīfuqi tóngxué lai le.

เธอทำไมจึงรังแกเพื่อนล่ะ

他到機場接起客人來了。

Tā dào jīchǎng jiēqi kèrén lai le.

เขาไปรับแขกที่สนามบินแล้ว

不知他怎麼扔起東西來了。

Bùzhī tā zěnme rēngqi dōngxī lai le.

ไม่รู้ทำไมเขาจึงโยนของทิ้ง

孩子們跑到院子裡玩兒了起來。

Haízimen pǎodào yuànzili wánrleqilai.

พวกเด็กๆวิ่งไปเล่นที่ลานบ้านแล้ว

จะเห็นได้ว่าคำหลังกริยา qilai2 ในประโยคข้างต้นนั้นล้วนเป็นประโยคที่เน้นแสดงให้เห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและเสร็จสิ้นลงแต่จะยังส่งผลให้เห็นภาพความต่อเนื่องได้ในขณะที่พูดอยู่ มิได้แสดงถึงการกระทำที่เกิดการเปลี่ยนแปลงและจะดำเนินต่อไปแต่อย่างใด ในภาษาไทยไม่มีการใช้คำว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมา หรือคำใดๆมาสื่อความในลักษณะนี้ ดังนั้นคำ qilai2 ในลักษณะนี้จึงไม่ถอดความเป็นคำใดๆในภาษาไทย

4.3 คำหลังกริยา qilai3 กับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย

คำหลังกริยา qilai3 แสดงการคาดคะเน หรือสมมติถึงเวลาที่กระทำหรือดำเนินการใดๆอยู่ของกริยา สามารถถอดความเป็นภาษาไทยได้หลากหลาย เนื่องจากในภาษาไทยคำแสดงการสมมติหรือคาดคะเนนั้นมีอยู่หลายคำ เช่น หากว่า.. เมื่อ.... ถ้า... (ถ้า/เมื่อ)....ไป/ดูแล้ว เวลาที่... หรือ ....นั้น เป็นต้น ดังนั้นในกรณีของคำ qilai3 นั้นต้องถอดความโดยพิจารณาจากปริบท เช่น

認眞地說起來，〝思想〞這一個詞兒的含義就是包括想和做方面的。

Rènzhēn de shuōqilai, 〝sīxiǎng〞 zhè yí gè cír de hányì jiùshì bāokuò xiǎng hé zuò liǎng fāngmiàn de.

ถ้าพูดกันอย่างจริงจังแล้ว ความหมายแฝงของคำว่า ความคิด นั้นรวมถึง คิด และ ทำทั้งสองด้าน

看起來這件事他不會同意的。

Kànqilai zhèi jian shì tā búhuì tóngyì de.

คาดว่า เรื่องนี้ เขาจะไม่เห็นด้วย

算起來，他離開我們已經三年了。

Suànqilai, tā líkāi wǒmen yǐjing sān nián le.

คิดดูแล้ว เขาได้จากพวกเราไปสามปีแล้ว

下起雪來，我們可以去捕鳥。

Xiàqi xuě lai, wǒmen kěyi qù bǔ niǎo.

เมื่อหิมะตก พวกเราก็สามารถไปจับนกได้

死我一個不要緊，今後打起戰來，還有誰敢掩護你們工作同志呢？

Sǐ wǒ yíge bùyàojǐn, jīnhòu dǎqi zhàng lai, háiyou shéi gǎn yǎnhù nǐmen gōngzuò tóngzhì ne?

ฉันตายคนเดียวไม่เป็นไร จากนี้ไปหากทำสงครามกันขึ้นมา ยังจะมีผู้ใดกล้าคุ้มครองสหายร่วมงานของพวกเธออีกล่ะ

他和趙太爺原來是本家，細細排起來，他還比秀才長三輩呢。

Tā hé Zhào Tàiyé yuánlái shì běnjiā, xìxì páiqilai, tā hái bǐ xiùcái zhǎng sān bèi ne.

เขากับจ้าวไท่เหยฺ แต่เดิมเป็นคนบ้านเดียวกัน หากลำดับกันขึ้นมาอย่างละเอียดแล้ว เขายังอาวุโสกว่าซิ่วไฉ(ตำแหน่งบัณฑิต) สามรุ่นอีกด้วยนะ

若認眞地考據起來，孫三是孫武子的後裔也未可知。

Ruò rènzhēnde kǎojùqilai, Sūn Sān shì Sūn Wǔzi de hòuyì yě wèi kě zhī.

หากพิสูจน์ตามข้อมูลหลักฐานกันอย่างจริงจังขึ้นมาแล้ว ซุนซานอาจจะเป็นลูกหลานของซุนวูก็ได้

他說起話來，總那麼不慌不忙。

Tā shuōqi huà lai, zǒng nàme bùhuāngbùmáng.

เวลาที่เขาพูด ก็มักจะไม่รีบไม่ร้อนเช่นนั้นเสมอ

看起來，好像娘兒們剛梳的頭。

Kànqilai, hǎoxiàng niángrmen gāng shū de tóu.

ดูไปแล้ว คล้ายกับว่าพวกหญิงสาวเพิ่งจะเกล้าผม

她打起拍球來很有勁兒。

Tā dǎqi páiqiū lai hěn yǒu jìnr.

เวลาตีแบดมินตัน เธอจะมีแรงมาก

眞幹起來才知道那是多麼難。

Zhēn gànqilai cái zhīdao nà shì duóme nán.

ทำขึ้นมาจริงๆแล้ว ถึงรู้ว่าสิ่งนั้นยากเพียงใด

餃子吃起來很好，包起來就麻煩了。

Jiǎozi chīqilai hěnhǎo, bāoqilai jiù máfan le.

เกี๊ยวเวลากินน่ะดีอยู่หรอก แต่เวลาห่อนี่สิยุ่งยาก

拉起車來，他不能專心一志的跑。

Lāqi chē lai, tā bùnéng zhuānxīn yízhì de pǎo.

ขณะที่ลากรถอยู่นั้น เขาไม่มีกระจิตกระใจที่จะวิ่ง

來，先吃一點，幹起來有勁。

Lái, xiānchī yīdiǎn, gànqilai yǒu jìn.

มา กินกันสักหน่อยก่อน เวลาทำงานจะได้มีแรง

這件事說起來容易，做起來難。

Zhèijiàn shì shuōqilai róngyì, zuòqilai nán.

เรื่องนี้เวลาพูดนั้นง่าย แต่เวลาทำนั้นยาก

說起來我也不太懂。

Shuōqilai wǒ yě bútài dǒng.

พูดไปแล้วฉันก็ไม่ค่อยจะเข้าใจนัก

ในที่นี้ได้ยกตัวอย่างมาประกอบหลายตัวอย่างเพื่อแสดงให้เห็นว่าคำหลังกริยา qilai3 สามารถถอดความเป็นภาษาไทยได้หลากหลายขึ้นอยู่กับปริบทที่ปรากฏนั้นๆ

4.4 ข้อมูลอื่นที่น่าสนใจของคำหลังกริยา qilai กับคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย

นววรรณ พันธุเมธา (2526: 29-31) กล่าวไว้ว่า ในภาษาไทยคำกริยาที่ใช้ขยายกริยาอื่นจะช่วยขยายความหมายของกริยาอื่นๆได้ต่างๆเป็นต้นว่า

ก. คำกริยาแสดงสภาพบางคำช่วยขยายความหมายของกริยาว่ากริยานั้นอยู่ในระยะใด เช่น เขาเริ่มพูด คำว่า เริ่ม ในประโยคขยายความหมายของกริยาว่าอยู่ในระยะเพิ่งเริ่มขึ้น เป็นต้น

ข. คำกริยาแสดงสภาพบางคำช่วยขยายความหมายว่าผู้ทำกริยามีความสามารถที่จะทำกริยานั้นหรือไม่ เช่น เขาว่ายน้ำได้ คำว่า ได้ ในประโยคขยายความหมายของกริยาว่าผู้ทำกริยามีความสามารถที่จะว่ายน้ำ อยู่ในสภาพที่ว่ายน้ำได้ เป็นต้น หรือ เขาว่ายน้ำไหว คำ ไหว ในประโยคนี้แสดงถึงว่าผู้กระทำกริยามีกำลังพอที่จะว่ายได้ เป็นต้น

ค. คำกริยาแสดงสภาพหรือแสดงอาการบางคำช่วยขยายความหมายว่ากริยานั้นสำเร็จผลหรือไม่ เช่น เขายิงนกถูก หรือ เขาแทงน้องเข้า คำว่า ถูก และ เข้า ในทั้งสองประโยคขยายความหมายของกริยาว่ากริยานั้นสำเร็จผลแล้ว เป็นต้น

ง. คำกริยาแสดงอาการชนิดบอกทิศทางช่วยขยายความหมายของกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ ว่าเคลื่อนที่ไปในทิศทางใด เช่น นิดลุกขึ้น คำว่า ขึ้น ในประโยคขยายความหมายของกริยาว่าเคลื่อนที่ไปในทิศทางจากล่างสู่บน เป็นต้น

จ. คำกริยาแสดงอาการชนิดบอกทิศทางช่วยขยายความหมายของกริยาซึ่งไม่ใช่กริยาที่ให้มีความหมายว่าเปลี่ยนแปลงกริยาไปอย่างไร เช่น คำ ออก มักแสดงความหมายว่าสามารถทำกริยาได้ เช่น อ่านออก ยิ้มออก เป็นต้น หรือ คำ ขึ้น มักแสดงความหมายว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น เจริญขึ้น สวยขึ้น เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบว่า ในภาษาไทยคำกริยาสามารถขยายความให้กับคำกริยา และบางครั้งแม้จะขยายความหมายที่เหมือนกัน แต่ถ้าคำกริยาต่างกันก็อาจมีคำช่วยขยายความนั้นๆได้หลายคำ เช่นในข้อ ค ข้างต้น คำกริยาแสดงสภาพหรือแสดงอาการบางคำสามารถช่วยขยายความหมายของกริยาที่อยู่ข้างหน้านั้นๆว่าสำเร็จผลหรือไม่ นอกจากคำ ถูก และ เข้า แล้วยังมีคำอื่นๆที่จะสามารถขยายความหมายให้กับคำกริยาในลักษณะนี้ได้อีก นอกจากนี้การใช้คำกริยามาขยายความให้กับคำกริยาในภาษาไทย ก็มีลักษณะเหมือนกับภาษาจีนกลางที่ว่า แม้คำกริยาแสดงอาการจะเป็นคำเดียวกันแต่ถ้าใช้ขยายความคำกริยาที่ต่างกัน ก็จะสามารถขยายความหมายได้ต่างกันด้วย เช่นคำว่า ขึ้น[13] ในข้อ ง และ จ ข้างต้น ดังนั้นคำว่า ขึ้น หรือ ขึ้นมา ที่ผู้วิจัยกล่าวว่า สามารถถอดความให้กับคำ qilaiได้ ทั้งคำ qilai1 และ คำ qilai2 ก็ด้วยเหตุที่คำว่า ขึ้น และ ขึ้นมา สามารถขยายความให้กับคำกริยาได้มากกว่าหนึ่งความหมายดังที่ได้กล่าวข้างต้นนั่นเอง นอกจากนี้คำหลังกริยา qilai1 ในประเภทที่ 3.1.1.9 ซึ่งแสดงการพัฒนาขึ้น ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่3 ก็สามารถถอดความเป็นภาษาไทยได้ทั้ง คำว่า ขึ้น และคำว่า ออก ก็เพราะว่า คำกริยาที่ขยายเกี่ยวกับการพัฒนาขึ้น นั้นสามารถใช้คำกริยา ขึ้น และ ออก มาขยายความได้นั่นเอง แต่เนื่องจาก คำว่า ออก มีอัตราการใช้น้อย สามารถถอดความคำ qilai ในบางปริบทซึ่งเป็นส่วนน้อยเท่านั้น จึงไม่อาจจัดแยกเป็นอีกประเภทหนึ่งของคำลักษณะเดียวกันในภาษาไทย

---

[13] ดูรายละเอียดเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ขึ้น ที่ขยายความหมายให้กับคำกริยาได้ในบทที่2 ข้อ 2.2

นอกจากนี้คำว่า ขึ้น และขึ้นมา ในภาษาไทยเองก็สามารถขยายความให้กับคำกริยาได้หลากหลาย แสดงถึงขอบเขตการใช้ที่กว้าง จึงทำให้สามารถใช้ถอดความคำ qilaiได้ทั้งคำ qilai1 และ qilai2

คำในภาษาไทยที่สามารถใช้ถอดความคำหลังกริยา qilai อาจสรุปได้ดังนี้

1) คำว่า ขึ้น/ขึ้นมา ในภาษาไทยสามารถเทียบกับคำ qilaiได้โดยมีเงื่อนไขดังนี้
   ก. เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่จากล่างสู่บน
   ข. เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการนูนขึ้นหรือพองตัวขึ้น
   ค. เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการเกิดสิ่งใหม่ขึ้น
   ง. เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น
   ฉ. เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการปรากฏขึ้นหรือเกิดขึ้น
   ช. เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการพัฒนาขึ้นหรือขยายตัวขึ้น
   ซ. เป็นคำหลังกริยา qilai2 บางปริบท โดยมักจะเป็นวลีอกรรมกริยาแบบ qilai2
2) คำว่า ไว้ ในภาษาไทยสามารถเทียบได้กับคำ qilai ได้โดยมีเงื่อนไขดังนี้
   ก. เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการรวมตัวเข้าหากัน
   ข. เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการถูกปกปิดหรือเก็บไว้ไม่ให้ปรากฏ
   ค. เป็นคำหลังกริยา qilai1 ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการถูกควบคุมหรือถูกจำกัด
3) คำว่า เริ่ม ในภาษาไทยจะใช้ถอดความคำหลังกริยา qilai2 ได้ในบางปริบทเฉพาะเงื่อนไขที่คำ qilai2 บ่งถึงเหตุการณ์ที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งมาสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดำรงอยู่ขณะที่พูด เป็นการเกิดขึ้นที่ไม่ทันสังเกตหรือรู้สึกได้ มักใช้ในประโยคบรรยายโวหารหรือพรรณนาโวหาร
4) คำที่แสดงการคาดคะเน หรือสมมติถึงเหตการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เช่น เวลา....(ขึ้น/ขึ้นมา) เมื่อ...(ขึ้น/ขึ้นมา) เป็นต้น โดยจะใช้กับคำหลังกริยา qilai3 เฉพาะเงื่อนไขที่คำ qilai3 แสดงการสมมติหรือคาดคะเน ซึ่งสามารถถอดความเป็นภาษาไทยได้หลากหลาย เนื่องจากในภาษาไทยคำแสดงการสมมติหรือคาดคะเนนั้นมีอยู่หลายคำ ดังนั้นในกรณีของคำ qilai3 นั้นต้องถอดความโดยพิจารณาจากปริบท
5) คำอื่นๆในภาษาไทยที่สามารถขยายคำกริยาแสดงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับประธาน หรือ กรรมในปริบทของประโยคนั้น เช่น ออก ได้ เป็นต้น โดยคำ qilai1 ในบางปริบทเมื่อถอดความเป็นภาษาไทยแล้วจะตรงกับคำหลังกริยาคำอื่นๆในภาษาไทยที่ต่างไปจากคำว่า ขึ้น ขึ้นมา และ ไว้ ซึ่งใช้ถอดความแทนคำ qilai1ได้ คำ qilai1 ลักษณะนี้เป็นคำที่เกิดเฉพาะปริบทไม่อาจระบุเงื่อนไขเป็นหมวดหมู่ตามประเภทของคำ qilaiได้

คำภาษาไทยที่นำมาถอดความคำ qilai นี้ ยังอาจใช้ขยายความให้กับคำกริยาในความหมายอื่นได้อีก ดังนั้นจึงไม่ควรเข้าใจว่าคำว่า ขึ้น ขึ้นมา ไว้ และ คำว่า เริ่ม เป็นต้นนั้น ทุกคำมีความหมายเป็น คำ qilai ในภาษาจีนได้ เช่น หากเป็นคำว่า ขึ้น ที่ขยายความหมายแสดงทิศทางให้กับคำกริยาที่เกิดขึ้นโดยมีจุดหมายปลายทางแล้วก็จะไม่ใช้คำ qilai เช่น

เขาปีนขึ้นเขามาแล้ว

他爬上山來了。

Tā páshang shān lai le.

ประโยคภาษาจีนข้างต้น เขาทำกริยาปีน คำ ขึ้น ขยายความบอกการเกิดขึ้นของกริยาปีนที่มีทิศทางจากล่างสู่บน แต่เนื่องจากมีคำว่า เขา(ภูเขา) เป็นคำแสดงจุดหมายปลายทาง เป็นกรรมประเภทคำบอกสถานที่ ทำให้ขัดแย้งกับรูปแบบโครงสร้างประโยคส่วนใหญ่ที่ประกอบด้วยวลีคำหลังกริยา qilai ดังโครงสร้างที่กล่าวไว้ในบทที่3 (ดูรายละเอียดข้อ3.1.2) จึงไม่อาจใช้คำ qilai ในประโยคนี้ได้ ต้องใช้คำว่า 上 shang แทน

เขาเดินขึ้นตึกมาแล้ว

他走上樓來了。

Tā zǒushang lóu lai le.

ประโยคภาษาจีนข้างต้น เขาทำกริยาเดิน คำ ขึ้น ขยายความบอกการเกิดขึ้นของกริยาเดินที่มีทิศทางจากล่างสู่บน แต่เนื่องจากมีคำว่า ตึก เป็นคำแสดงจุดหมายปลายทาง เป็นกรรมประเภทคำบอกสถานที่ ทำให้ขัดแย้งกับรูปแบบโครงสร้างประโยคส่วนใหญ่ที่ประกอบด้วยวลีคำหลังกริยา qilai ดังโครงสร้างที่กล่าวไว้ในบทที่3 (ดูรายละเอียดข้อ3.1.2) จึงไม่อาจใช้คำ qilai ในประโยคนี้ได้ ต้องใช้คำว่า 上 shang แทน

สำหรับ คำว่า ไว้ ที่ใช้ถอดความคำหลังกริยา qilai1 ประเภทที่ 3.1.1.4 3.1.1.6 และ 3.1.1.7 ที่กล่าวไว้ในบทที่3 นั้น ไม่รวมถึงคำ ไว้ ที่ขยายความอื่นให้กับคำกริยาในภาษาไทย จึงไม่ควรนำคำว่า ไว้ ที่เกิดหลังคำกริยาในภาษาไทยทุกปริบท มาเทียบความหมายกับคำหลังกริยา qilai เช่น ถ้าจะกล่าวประโยคคำสั่งว่า คุณถือไว้ ไม่อาจพูดเป็นภาษาจีนว่า 你拿起來。Nǐ náqilai. เพราะจะแปลว่า คุณถือขึ้นมาซิ ต้องกล่าวว่า 你拿著。Nǐ názhe. คำ qilai ที่มีความหมายว่า ไว้ นั้นไม่รวมถึงคำ ไว้ ในภาษาไทยที่ขยายความให้กับคำกริยาในลักษณะที่เป็นการแสดงว่ามีการกระทำกริยานั้นอยู่สักครู่หนึ่ง

จากที่กล่าวข้างต้นนี้เราจะเห็นว่าภาษาไทยและภาษาจีนมีความคล้ายกันในระดับหนึ่ง ภาษา-

ไทยสามารถใช้คำกริยาบอกสภาพและคำกริยาบอกอาการมาขยายคำกริยาที่ปรากฏร่วม ในภาษาจีนกลางก็มีคำกริยาที่สามารถขยายความคำกริยาที่ปรากฏร่วมได้เหมือนภาษาไทย แต่วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาวิจัยเฉพาะคำกริยา qǐlai ซึ่งเดิมเป็นคำกริยาบอกอาการชนิดบอกทิศทาง ที่นำมาขยายหลังคำกริยาอื่นๆ และเมื่อถอดความเป็นภาษาไทยแล้ว จะได้คำภาษาไทยที่มีลักษณะเป็นคำกริยาบอกสภาพ เช่น เริ่ม ไว้ เป็นต้น และคำกริยาบอกอาการชนิดบอกทิศทางและบอกการเปลี่ยนแปลง เช่น ขึ้น หรือขึ้นมา อย่างไรก็ตามยังพบว่า คำหลังกริยา qilai ในบางปริบทไม่ต้องแปลเป็นคำใดทั้งสิ้นเมื่อถอดความเป็นภาษาไทย ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่ามีสาเหตุเนื่องจากคำ qilai ซึ่งขยายความให้กับคำกริยาในลักษณะนั้นเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาจีนกลาง ดังนั้นเมื่อแปลเป็นภาษาไทยจึงไม่ต้องมีคำใดๆมาขยายคำกริยาในปริบทนั้นๆ